

па све до пропасти устанка 1813. године. Поред тога неке од личности из ових крајева, попут Арсенија Ломе, узеше учешћа у доношењу најважнијих одлука за будућност устаничке Србије.

Кључне речи: Први српски устанак, Љиг, Качер, Арсеније Лома, Хаџи Ђера, Ваљево, Рудник, устаници.

др **Милан Кутлешић**

Научни сарадник

Историјски институт Београд

БРИТАНСКИ ПУТОПИСЦИ И ДИПЛОМАТЕ У СРПСКИМ ЗЕМЉАМА У ПРВОЈ ПОЛОВИНИ 19. ВЕКА

Велика Британија је као европска сила имала своје интересе у свим деловима Европе и света. Током ратова против Наполеона, Британци су почели да шире своје интересе према источном Медитерану. Са избијањем националних револуција на Балканском полуострву, британска политика се активно усмерава и према овом делу света. Када су у питању Грци, Велика Британија је узела активно војно учешће у рату који је довео до међународног признања Грчке као државе. Грци су као народ, култура и цивилизација били познати британским политичким елитама, кроз класично школовање и образовање које се заснивало на делима античких писаца. Срби и други балкански народи су представљали непознаницу. Један од начина на који се британско друштво упознавало са непознатим просторима, територијама, културама и народима, било је преко путописаца који су из Велике Британије долазили на те просторе и остављали писане трагове о својим путовањима. На простору Србије то су били Александар Кинглејк, Виљем Пеџет, Ендрју Петон, Дејвид Уркварт, док су кроз Црну Гору пролазили Остин Лејард и Едвард Митфорд. Њихови путописи су сведочанства о обичајима и локалној култури тога времена, из британске перспективе. Неки од ових путописаца су касније остварили велике каријере у дипломатији, као службеници амбасада и амбасадори Велике Британије. То нам говори да мотиви њихових путовања нису били само авантуристичке или туристичке природе, већ да су то били и обавештајци са задатком прикупљања информација виталних за спровођење британске политике на овим просторима. Први британски дипломата

у Кнежевини Србији био је пуковник Хоџес, чија се мисија завршила неславно, протеривањем из Србије. Њега је наследио конзул Фонбланк, чије се службовање исто завршило неславно, пошто је преминуо од батина задобијених од стране османских војника који су чували београдску тврђаву.

Кључне речи: Британски путописци, 19. век, Србија, британски конзули.

мр Маја Николова

музејски саветник у пензији

УНИХУБ, Београд, Србија

ОСНИВАЧИ ВАРОШИ ИЗ СЕНКЕ – КУЛТУРА ЦИНЦАРА И ЊИХОВА УЛОГА У ШКОЛСКОМ СИСТЕМУ СРБИЈЕ

Култура Цинцара у 19. и првој половини 20. века у Србији била је обликована специфичним друштвеним, економским и политичким околностима тог времена. Цинцари, који су се населили у Србији, са собом су донели богату традицију и обичаје који су се постепено интегрисали у шири контекст српске културе.

Њихово бављење специфичним занатима и трговином допринело је њиховом економском развоју и утицају на локалну друштвену заједницу. Живећи у новим условима, користећи свој романски језик у свакодневној комуникацији, неговали су своје језичке и културне особитости, док су се истовремено прилагођавали српском језику и обичајима. Дуги низ година они су својом марљивошћу и образовањем наметали Србима и као такви имали су важну улогу у трговачком, културно просветном и политичком животу Србије. Њихова традиција образовања и вредновања знања допринела је формирању образовних институција у градовима где су се населили. Као амбициозни и образовани људи учествовали су у оснивању школа и других образовних институција, а њихова култура и традиција допринеле су разноликости и богатству образовног система Србије.

Усред промена које су се дешавале у друштву Цинцари су се суочавали с изазовима у очувања свог идентитета. Живећи на овим просторима, узимајући српска имена и презимена, временом су се посрбили. Ипак, њихова динамична и прилагодљива култура оста-